

УДК 339.09

О.С. Русинова

УПРАВЛІННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Проведено аналіз процесів управління забезпеченням розвитку промислових підприємств, визначено ступінь забезпеченості розвитку діючого машинобудівного підприємства. Виявлено найвагоміші фактори управління забезпеченням, що мають вплив на рівень розвитку підприємств машинобудування.

Determined that modern industrial conditions now pose many problems, the most important of which is the restructuring of the management system. In this connection it is necessary to analyze

and assess the degree of stability to ensure the development of industrial enterprises, which will determine the impact of internal factors of organization on its position in the environment (competitiveness) and decide on timely reorientation mechanism of management.

The analysis process management development industry, defined the degree of sufficiency of existing engineering company. Found the most important factors management software that have an impact on the level of engineering enterprises.

Determined that the control system software of commercial enterprises should be able to ensure a high level of efficiency of all its components, first of all, should be able to create an enabling environment for efficient execution of production processes for the manufacture of industrial products.

Based on the analysis of indicators of the factors ensuring the development of an industrial enterprise, determined the need to implement such directions: increasing the rhythm of functioning of production processes; reduction of production and technological cycle; analysis and control of process parameters; reducing downtime, failures and identify the causes of deviations in process parameters; determining the optimal ratio between current and operational control.

Practical implementation of the proposed measures enables to create an industrial plant essential prerequisite to ensure a high level of quality of production processes and the efficiency of the whole.

Ключові слова: управління, забезпечення, розвиток, промислові підприємства, рівень розвитку, ступінь забезпечення.

Key words: management, maintenance, development, industry, level of development, the degree of security.

Управління забезпеченням розвитку промислових підприємств є основою стратегії сталого розвитку національної економіки. Саме підприємства, насамперед, впливають на всі елементи сталого розвитку країни і потребують підвищеної уваги при вивченні цієї проблеми. У зв'язку з цим вдосконалення теорії та практики управління забезпеченням розвитку промислових підприємств має на сьогодні не тільки теоретичне, а й важливе практичне значення.

Глибокі і широкомасштабні зміни в промисловості, спровоковані як науково-технічним прогресом, так і системними перетвореннями, здійснюваними в процесі виходу зі світової фінансової кризи та політико-економічної економічної нестабільності в Україні, ставлять перед підприємством безліч завдань, найважливішим із яких є перебудова системи управління. Тому виникає необхідність аналізу й оцінки ступеня стійкості забезпечення розвитку промислового підприємства, що дозволить визначити вплив внутрішніх факторів розвитку організації на її положення у зовнішньому середовищі (конкурентоспроможність), а також прийняти рішення про своєчасну переорієнтацію механізму управління підприємством.

Актуальність проблеми управління і забезпечення розвитку промислового підприємства зумовила вибір теми дослідження.

Питання розвитку підприємств досліджують багато науковців. Серед вітчизняних учених, які зробили значний внесок у розробку цієї проблеми або окремих її аспектів, слід визначити Амошу О.І., Алексєєва І.В., Андрушківа Б.М., Берсуцького Я.Г., Воронкову А.Е., Грозного І.С., Лепу М.М., Пушкаря О.І., Тридіда О.М. Найвагоміші зарубіжні роботи у сфері розвитку підприємств належать Біру Ст., Друкеру П., Нортона Д., Портеру М., Стігліцу Д.

Розвиток підприємства є складним і багатоплановим явищем. Неоднозначність термінологічного апарату з питань управління забезпеченням розвитку підприємств ускладнює сам механізм управління розвитком. Недостатність теоретичних і практичних розробок у цій сфері, неможливість практичного використання багатьох із них зумовили вибір даного напрямку дослідження.

Метою роботи є аналіз процесів управління забезпеченням розвитку промислових підприємств, визначення ступеня забезпеченості розвитку діючого машинобудівного підприємства.

Система управління забезпеченням розвитку промислового підприємства повинна бути здатна забезпечити високий рівень ефективності всіх її складових, передусім готова до створення сприятливих умов для якісного здійснення виробничих процесів із виготовлення промислової продукції.

Беручи до уваги основні принципи теорії управління виробництвом промислових підприємств, виробничий процес — це сукупність засобів та методів праці, практична реалізація яких спрямована на виготовлення промислової продукції. Також у ході взаємодії засобів та методів організації виробничого процесу особливе місце належить забезпеченню їх функціонування.

Таким чином, погоджуючись з думкою Д.С. Осипов, процес управління виробничим процесом, який забезпечує високий рівень якості виготовлення продукції та в кінцевому підсумку впливає на рівень розвитку промислового підприємства, визначається такими умовами [5]:

1. Ліквідація центрального контролю й перехід до самоконтролю.
2. Організація праці, націлена на постійне вдосконалення процесів і уникнення дефектів.
3. Забезпечення надійності роботи обладнання, інструментів, пристосувань.
4. Удосконалення метрологічного забезпечення процесів.
5. Використання у виробництві тільки якісного матеріалу.
6. Забезпечення достовірності інформації про якість.

Результатом аналізу наукових досліджень, що стосуються управління підприємством щодо забезпечення його розвитку, стала сформована система показників стосовно оцінювання впливу організаційних, техніко-технологічних та управлінських чинників на функціонування виробничих процесів та окремих технологічних операцій [6–8].

Таким чином, можна виокремити групи факторів, що мають вплив на рівень розвитку промислового підприємства. Класифікацію цих факторів, що характеризують ефективність впровадження організаційних, техніко-технологічних та управлінських заходів, що забезпечує створення необхідних передумов для забезпечення розвитку підприємства, представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація факторів системи управління й забезпечення розвитку підприємства
(авторська розробка на основі джерел [1–4])

№ з/п	Фактори управління працівниками	Фактори управління виробничими процесами	Фактори організації управління виробництвом
1	Раціональна організація трудових процесів	Формування оптимальної виробничої структури	Формування оптимальної організаційної структури управління
2	Навчання, підвищення кваліфікації працівників	Забезпечення надійності роботи обладнання, оснащення, інструменту	Формування організаційної культури праці та виробництва
3	Забезпечення компетентності працівників у сфері якості	Забезпечення ремонтного обслуговування	Комп'ютеризація інформаційних потоків на підприємстві
4	Організація та підтримка роботи команд щодо забезпечення якості процесів	Побудова оптимальної інфраструктури виробництва	Організація інтеграції процесів виробництва
5	Організація мотивації участі працівників у командах із забезпечення якості	Організація метрологічного забезпечення	Організація залучення персоналу в роботу з поліпшення якості процесів
6	Розвиток творчого потенціалу	Організація безперервного вдосконалення виробничих процесів	Організація подолання опору персоналу організаційним змінам у виробництві
7	Застосування прогресивних методів організації праці	Організація контролю якості процесів	Організація коригування процесів з метою поліпшення їх якості
8	Забезпечення та оцінювання якості працівників	Організація моніторингу виробничих процесів	Забезпечення мобільності персоналу до освоєння нових виробничих процесів
9	Автоматизація та механізація трудових процесів	Удосконалення технології виробництва за рахунок скорочення трудомісткості контролю	
10	Удосконалення організації обслуговування робочих місць	Забезпечення рівномірності й ритмічності виробничих процесів	

За результатами оцінки впливу цих факторів можна виділити комплекс заходів, які необхідно впровадити в процес підготовки та ухвалення управлінських рішень щодо створення сприятливих умов для підвищення рівня розвитку промислового підприємства.

Проведемо аналіз забезпеченості управління розвитку підприємства на прикладі одного з машинобудівних підприємств – ТОВ ВО «Ковельсьільмаш» (табл. 2).

Таблиця 2

Розрахунок показників, що характеризують фактори забезпечення розвитку ТОВ ВО «Ковельсьільмаш» у 2014 р. (авторська розробка)

№ з/п	Показник	Значення, %
1	Рівень раціональності трудових процесів	37
2	Середній рівень кваліфікації працівників	42
3	Рівень компетентності працівників у галузі якості	31
4	Коефіцієнт залученості працівників у вирішення питань забезпечення якості процесів	43
5	Питома вага додаткових виплат у загальному заробітку працівників	25
6	Рівень розвитку творчого потенціалу	22
7	Рівень прогресивності праці	53
8	Рівень якості праці працівника	78
9	Рівень автоматизації та механізації праці	59
10	Рівень обслуговування робочих місць	56
11	Рівень оптимальності виробничої структури	47
12	Коефіцієнт надійності роботи обладнання (інструменту, оснащення)	37
13	Рівень ремонтного обслуговування технічних елементів виробничих процесів	43
14	Рівень спеціалізації інфраструктури	55
15	Коефіцієнт поопераційного контролю	56
16	Коефіцієнт оновлення виробничих процесів	41
17	Рівень метрологічного забезпечення	57
18	Рівень моніторингу виробничих процесів	58
20	Рівень ритмічності	48
21	Рівень технологічності процесів	62
22	Рівень стандартизації процесів	59
23	Рівень оптимальності організаційної структури управління	42
24	Рівень культури праці	49
25	Рівень оптимальності структури інформаційного забезпечення	63
26	Рівень інтеграції процесів	66
27	Коефіцієнт своєчасності коригування процесів	65
28	Коефіцієнт опірності персоналу організаційним змінам	53

Як видно з даних табл. 2, особливу увагу привертають показники рівня компетентності працівників у галузі якості (31 %), рівня раціональності трудових процесів (37 %), надійності роботи обладнання (інструменту, оснащення) (37 %), рівня ритмічності процесів (48 %). Ці показники є основними в управлінні якістю виробничих процесів підприємства. Досить невисокий рівень розрахованих показників вказує на існування невирішених протягом багатьох років проблем у системі забезпечення організації управління. На основі проведеного аналізу показників, що характеризують фактори забезпечення розвитку промислового підприємства, визначено необхідність реалізації таких напрямів:

- підвищення рівня ритмічності функціонуючих виробничих процесів;

- скорочення виробничого та технологічного циклу;
- проведення аналіз та контролю параметрів процесу;
- скорочення простою обладнання, збоїв та виявлення причин відхилень у параметрах процесів;
- визначення оптимального співвідношення між поточним та оперативним контролем.

Практична реалізація запропонованих заходів дає змогу створити на промисловому підприємстві необхідні передумови, що забезпечують досягнення високого рівня якості виробничих процесів та ефективності розвитку в цілому.

Аналіз показників, що характеризують ступінь забезпечення якісного розвитку, свідчить, що для необхідного рівня забезпеченості якості розвитку підприємства необхідна реалізація таких організаційно-управлінських заходів:

1. Організація праці, що включає забезпечення робочих місць працівників необхідними інструментами, регламентами, КТД, картами якості, технологічними картами, матеріалами й заготівками тощо.

2. Регламентация процесів за кожним елементом виробничо-технологічної системи та приведення їх складових відповідно до вимог КТД та іншої документації щодо забезпечення необхідного рівня якості їх виконання.

3. Підвищення рівня метрологічного забезпечення та надійності роботи виробничого устаткування.

4. Розробка системи мотивації працівників відповідно до загальної мети підвищення рівня якості виробництва продукції.

Реалізація цих напрямів у практичній діяльності вітчизняних машинобудівних підприємств забезпечить надійність виробничого обладнання, матиме вплив на скорочення тривалості технологічного циклу та підвищення ефективності управління підприємством.

Отже, за результатами проведеного аналізу виявлено найвагоміші фактори управління забезпеченням, що мають вплив на рівень розвитку підприємств машинобудування. Обґрунтовано доцільність впровадження контрольовано-вимірювальних процесів та підвищення рівня ефективності метрологічного забезпечення виробничих процесів.

1. *Пустовойт О.* Кількісна та якісна складові економічного розвитку України: управлінські аспекти / О. Пустовойт // Економіка України. — 2006. — № 2. — С. 20–26; 2. *Пушкар А.И.* Модели управления развитием производственно-экономических систем: [монография] / А.И. Пушкар. — Харьков: ХГЭУ, 1997. — 268 с.; 3. *Ойхман Е.Г.* Рейнджиниринг бизнеса: рейнджиниринг организаций и информационные технологии / Е.Г. Ойхман, Э.В. Попов. — М.: Финансы и статистика, 1997. — 336 с.; 4. *Окрепилов В.В.* Управление качеством / В. В. Окрепилов. — 2-е изд., доп. и перераб. — М.: Экономика, 1998. — 639 с.; 5. *Осипов Д.С.* Методика кваліметричної оцінки і аналізу виробничих процесів / Д.С. Осипов, І.А. Михайловський, І.Г. Гунн // Век качества. — 2011. — № 3. — С. 36–38; 6. *Кашуба Я.М.* Вибір методів та підходів стратегічного управління розвитком підприємства / Я.М. Кашуба // Економіка та держава. — 2011. — № 9. — С.16; 7. *Минцберг Г.* Школи стратегій / Г. Минцберг, Б. Альстрэнд, Дж. Лэмпел. — СПб.: Издательство «Питер», 2000. — С. 16–20; 8. *Раєвнева О.В.* Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія / О.В. Раєвнева. — Харків: ВД«ІНЖЕК», 2006. — 496 с.